

ABONAMENTUL :

un an . . . 28 — Cor.
jumătate an 14 —
3 luni . . . 7 —
1 lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:

un an . . . 40 — franco

Telefon
oraș și interurb.
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nrul 116

INȘERTUNILE
se primesc la administra-
ția.
Mulțumire publică și la
deschisă costă șirul 20 fi.
Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Bulgaria.

Arad, 29 Octomvrie.

Intr'o bună dimineață ne pomenim cu un bărbat bulgar în redacție. Vorbea literar românește și spunea multe lucruri interesante.

— Să vedeți, spune oaspele bulgar, în războiul acesta universal iarăș se va adeveri vorba zicală: *Turcul plătește!* Invinge-va turcul..., învinge-va Francezul — nu știu. Dar însă aproape cu siguranță, că *pradu în război are să fie sfâșiată din trupul Asiei-asiatice și — africane, ba poate chiar din a celei europene.*

— Noi vom căuta să profităm cât se poate de mult și cât se poate de ieftin, din înfrângerea „marilor puteri”, dar *ne vom feri să nu ne alieze cu vre-unul din ele.* Cei mici să se bată o parte, când cei mari se bat. Nici o dată, de când se scrie istoria, statele mici, în război, cu o mare putere, nu s'au descurcat cu vre-un profit, din contră, ori a biruit, ori a căzut aliatul lor, statele mici au avut să plătească urmările... „Es ist nicht gut Kirschen zu essen mit den Grossen zusammen zu essen*”) — spune Neamțul.

— Bulgaria de azi nu e nici austro-filă, nici ruso-filă. E, mai întâi, bulgaro-filă. Adeverința unei sau alteia din cele două mari împărății, erau părinții noștri, dar părinții noștri nu încă de jumătate Turci. Gândirea lor politică, asemenea obiceiurilor în viața particulară, deși naționalizate, nu s'au știut emancipa de prejudețiile moștenite. Noi, cei tineri, nu dăm seama, că *nici Austria, nici Rusia nu ne iubeste platonice.* De ce să ne închinăm noi, fanatic și naiv, în fața lor? Iată, eu sunt un negustor la Rusciuc, și am afaceri cu țărâni din Timișoara. Mie, și întregii generații tinere, însă *nu-mi trece prin cap nici să aștept dela statele mari, protecția, întărirea țării mele.* Noi, aști tineri, știm că *în dragostea față de noi statele mari își arde interesele lor materiale, și vreau să întrebunțeze pentru paralizarea cutărui român din vecini.*

Dacă ne poate fi de folos, vre-o alianță, aceasta poate fi numai alianța noastră a celor mici, într'olaltă.

— Al doilea război balcanic n'a fost un război al popoarelor, ci al diplomaților păcăliți. Românii nu l'a voit la noi, de aceea nici n'am rămas....

— România? Noi nu o dușmănim. Ba, pentru intervenția în al doilea război balcanic, îi dăm dreptul recunoscătorilor. A pus capăt al război fratricid. Și, cu cât intervenea mai târziu, România, cu atât mai mult ar fi înaintat războiul.

Cei, cari trăim în vecinătate nemijlocită cu România suntem încă și mai puțin pătrunși de prejudețele dușmane. De altfel la noi cu toții găsim o scuză pentru acțiunea României: austro-germanii, că ea a fost împinsă de Rusia, rusii spun, că a fost împinsă de Austria.

* Nu e bine să mănânci cireșe dintr'un blid cu mari.

— Vin tocmai dela București. Am fost pe-acolo și când cu marele meeting dela „Dacia”, și am văzut și eu pe grilajul palatului regal afișele cu inscripția „De închiriat”. Dar eu, cu toate acestea, aș face rămășag cu dv., că

România își păstrează, până la sfârșit, neutralitatea.

O să vedeți.

Nu însă de teama Bulgariei. *Nici vorbă ca Bulgaria s'o atace din spate. In zadar diplomații noștri ar încerca,*

poporul bulgar se va opune.

Noi nu mai sărim în fântână, de dragul altuia....

— Dar și România e pătrunsă de aceleași temeri, ca și noi, deci, va sta pe loc.

România are să se apropie de idealurile ei, prin dibăcii diplomatice, mult mai mult, decât prin aventuri războinice...

Aci, pe buzele oaspei nostru, învăpăiat în cuvinte și gândiri, se ivi un zimbet ironic.

Regele Carol I.

(Dela corespondentul nostru special).

Corespondentul nostru a expediat cu poșta din București acest articol — după cum arată și stampila pe plic — în 11 Oct. n. Iar, pentru ca scrisoarea să nu fie ținută săptămâni întregi pe la graniță, d. C. Nedelcu, corespondentul nostru, a scris pe plic: „Ohne politischen Inhalt”. („Sans allusions politiques”), iar în plic d. Nedelcu a mai alăturat articolului d-sale și următoarea rugare în limba franceză către autoritatea austro-ungară de cenzură:

A l'autorité.

Je prie respectueusement l'autorité autr.-h. de censure de bien vouloir laisser passer sans retard la présente correspondance pour le journal „Romanul” de Arad, et je l'assure par ma parole d'honneur que je me suis bien gardé de faire aucune allusion politique. C'est un simple article de reportage.

Le professeur C. Nedelcu,
correspondent du „Romanul” (Arad).
et du „Reichspost” (Wien).

11 Oct. 1914.

Cu toate rugămintele, am primit articolul abia Marți, în 27 Oct. n. — Fără comentariu.

București, 27 Sept. (10 Oct.) 1914.

Regele a murit....

Fulgerător s'a răspândit azi, Sâmbătă dimineața, această știre peste suprafața pământului.

Regele a murit....

E pentru prima oară că Tara românească aude răsunând în cuprinsul ei această dureroasă împerechiare de cuvinte; pentru prima dată resimte națiunea română fiorul sguduitor al celei mai grave pierderi.

Nimeni n'a voit să creadă.

Copiii de școală au adus cei dintâi știrea funestă. Ei sunt aproape singurii matinali în capitală. La ora 8, abia sosiți la școală, învățătorii îi adună în sala festivă, directorul le spune, în formă potrivită, că a murit regele Carol I, întemeietorul Regatului, și îl trimite acasă.

Nimeni nu i-a crezut. Nici pasanții cari trecuau pe stradă, nici acasă, părinții.

La 9 au început a suna toate clopotele. Apoi apărură ziarele în ediții speciale. Într'aceea

inchiseră și ministeriile. Dela periferie, lumea se îndrepta grăbită spre centru. Dimineața era posacă. Deasupra palatului se clătina jalnic, tras la jumătate de catarg, drapelul național cu emblema țării. Rând pe rând apărură la toate porțile stindarde tricolore învălitate în zăbranic. A dispărut indoiala, fețele mirate întrebătoare mai înainte, au devenit triste, abătute, trase. Ochii sticleau de lacrimi ascunse.

Regele a murit, Carol I întemeietorul regatului, Domnul mare și înțelept, Căpitanul viteaz, guvernatorul genial, virtutea intronată, primul muncitor român, toate s'au stins.

Regele era în al 75-lea an al vieții. Fusese bolnav astă iarnă, chiar în jurul anului nou. S'a întremat bine. În Mai, ca de obicei, s'a stabilit, cu întreagă curtea, la Sinaia. Catastrofa ce băntuie azi se deslănțui asupra Europei. Regele Carol s'a încordat imens pentru a-și duce țara la succes sigur în mijlocul conflagrației generale în care s'au aruncat enorme valori în joc, și unde un stat mic, fie cât de viteaz, putea să câștige tot și să piardă tot.

În nemărginita sa iubire pentru țara și poporul său românesc și cu sentimentul extraordinar de răspundere ce l'a caracterizat, regele Carol a început a se consuma în grija grea ce îl stăpânea având să decidă cu noroc la răspântia unde România se văzu pusă în fața destinului său grav și mut.

O fotografie, care acum devine deosebit de duioasă, fu expusă la începutul acestei luni în capitală. Ea a fost făcută la Sinaia, la 30 August, la a 37-a aniversare de când regina Elisabeta a încoronat drapelul victorios al batalionului 2 de vânători (care de atunci face serviciu de gardă la Sinaia). Familia regală și princiară e reprezentată aci în mijlocul ofiterilor batalionului sărbătorit. Pe mulți i-a emoționat, dela prima vedere, aspectul suferind al regelui Carol, foarte slăbit, aproape dematerializat, transfigurat, numai bunătate și spirit. Lumea privește acum înduioșată această ultimă fotografie a Regelui.

Au urmat știri că Vodă Carol suferă de colici biliare dureroase. Aceasta l-a răpit toată odihna. Dar, spre bucuria tuturor, starea suveranului s'a ameliorat, a încetat de a se mai publica buletinul. Regele iarăș a putut ieși. Joi a lucrat cu d. ministru Morțun, apoi a primit pe d. Al. Marghiloman, Vineri cu d. prim-ministru Brătianu. Seara a petrecut-o liniștit, primind încă pe d. Virgil Arion, apoi povestind până la 11 cu M. S. Regina și cu Dr. Mamulea.

Suveranul s'a deșteptat dimineața la 5 cu dureri mari. Regina l-a făcut, până la sosirea medicului, fricțiuni. La ora 5 și 30, regele Carol a expirat, în brațele reginei, fără suferință și vorbind până în ultimul moment, „În urma unei sincope cardice provocată de miocardia cronică de care suferea M. S.”, cum constată actul de deces făcut de ministrul de justiție.

Imediat a fost anunțat principele Ferdinand, care tocmai în ziua precedentă, Vineri, părăsise Sinaia pentru a se stabili la Cotroceni Bucureștilor. D. prim-ministru Brătianu s'a prezintat la principele moștenitor cu condoleanțe din partea guvernului și a țării. Apoi s'a întrunit în consiliu cu miniștrii pentru a lua măsurile întru proclamarea noului rege al României Ferdinand.

Prof. C. Nedelcu.

Varșovia.

I.

Sunt în adevăr localități sortite, ca și unii oameni, să treacă de multe ori în viață, prin teroarea cumpenelor atât de cumplite, încât astăzi, când istoria și celelalte documente ale vremurilor, ne evocă acel trecut plin de înfiorare, abia dacă putem cuprinde cu mintea catastrofe, datorite deslănțurii a tot ce e sălbatec în adâncul sufletului omenesc.

Varșovia, această frumoasă, elegantă și cochetă Varșovie, care deși atât de departe prin origină de latinitate, are mult din farmecul francez și parizian, încât a și fost supra-numită „micul Paris” a trecut prin multe zile de teroare, dar cele mai cumplite date însemnate cu sânge în istoria nenorocită a Poloniei și a eroicei Varșovii, sunt 10 Octomvrie, 4, 5 și 23 Noemvrie 1794 și 8 Septemvrie 1831, date sinistre, ce vor cutremura de-apururi inimile Polonezilor prin amintirea celor mai teribile masacre pe care istoria le cunoaște.

Atât la 1794, când marele și fenomenalul erou popular, Kosciusko a mai încercat ca să-și salveze patria, cât și la 1831, Varșovia a fost teatrul celor mai groaznice carnagii ce s'au pomenit. Asupra nobilei și eroicei populații varșoviene, Rușii s'au năpustit cu furia sălbatecă a fiarelor celor mai setoase de sânge și au tăiat bătrâni, femei, tineri în floarea vieții și copii nevinovați cu zecile de mii.

Ori câte victime ar face un războiu în lupta dintre armate, pierderile nu ne îngrozesc atât, ci mai mult sfințenia jertfei aduse patriilor și eroismul luptătorilor, înalță inimile și aprind admirația pentru tainicul sentiment în numele căruia eroii au căzut făcându-și sublima datorie. Victimile însă cari cad pradă sălbătăciei fără de nume a învingătorilor, cari orbiți de patimă și setoși de sânge, mai strașnic decât cele mai fioroase fiare, se aruncă asupra locuitorilor unui oraș invins, sunt pentru totdeauna o amintire jalnică, o rușine pentru călăi și o pată asupra războiului, ori cât de victorios ar fi el.

Ce deosebire enormă între Suvaroff care la 23 Neomvrie 1794, a spus după luarea Varșoviei, armatelor sale bete de sânge: „de-acum amuzați-vă copiii!”; iar el s'a dus să-și pregătească o baie rece, pe când zeci de mii de nevinovați, cădeau sub haioneta cazacilor, pe străzile Varșoviei, — și Kosciusko marele erou popular, care rănit de moarte, cu ochii înflăcărați de schinteia vieții ce căta să se stingă, strânge puternic frânele calului, aleargă din nou în mijlocul nobililor eroi aproape istoviți răcnește disperat, îi îndeamnă la ultima luptă, se aruncă asupra Rușilor, dar lovit în cap de o sabie dușmană, cade fără cunoștință în mâinile cazacilor?

Unul va rămânea pentru totdeauna, în istorie, eroul național ce apare într-o apoteoză divină; iar celalalt va răsări din adâncul vremurilor, ca un spectru odios al morței.

Să sperăm însă că azi, ori care ar fi dușmănia și furia dintre armatele, cari se luptă, populația Varșoviei, chiar de va fi din nou această frumoasă localitate teatrul luptelor, va fi scutită de crâncenele masacre de odinioară, date fiind sentimentele de-o mult mai largă umanitate ce însuflețesc omenirea nouă. Asediul Anversului a fost poate unul din cele mai crâncene asediuri. Pierderile armatelor au fost mari. Din populația civilă a Anversului n'au fost omorâți decât 26 oameni, spun ziarele.

Tot e un progres, nu-i așa? Azi toată lumea se revoltă împotriva cruzimilor inutile — e o cruzime și cel mai leal războiu, dar o cruzime utilă — și poporul care n'ar respecta convenția dela Haga este amenințat cu urgia întregii planete.

Când însă la 8 Septemvrie 1831, adică numai 83 de ani în urmă, armatele ruse devastând nefericita Varșovie, au reînnoit, poate cu mai multă cruzime, masacrele lui Suvaroff, întreaga Europă a asistat cu o criminală impasibilitate la acea dramă sângeroasă; ba mareșalul Franței, Sebastiani, ministrul afacerilor străine s'a ridicat în parlament și a spus cu ironie deputaților: „Domnilor, ordinea domnește la Varșovia!”

Prin urmare să fim optimiști și să credem că pășim spre omenirea cea cu adevărat bună — cam încet nu-i vorbă, dar totuși înaintăm — spre acea omenire, bună, blândă și dreaptă, visată de marii umanitariști.

Când într'un războiu ca acesta uriaș în care armatele cari se luptă pare că vor să se exter-

mineze și totuși populațiile orașelor asediate și învinse nu sunt masacrate în massă, ca altă dată, avem dreptul să mulțumim lui Dumnezeu, pentru acest pas spre nobilare a sentimentelor în omenire.

Aspectul Varșoviei este încântător. Sunt puține orașe în Europa, cari să se bucure de-o așezare atât de pitorească ca Varșovia, să aibă, ca ea, femeile cele mai frumoase și o populație plină de distincțiune veselă și amabilă. Mișcarea cea mare din Varșovia, strălucirea echipajelor ce aleargă sărbătoarea și în zilele cu soare spre frumoasa pădure „Bielanp”, un fel de „Longchamp” al Parisului, sau spre alte locuri de preumblare, eleganța toaletelor feminine, aduc aminte trecătorului care cunoaște Parisul, de acea metropolă a civilizației cu toate frumusețile ei pitorești.

Dar despre frumusețile Varșoviei în numărul de mâne. (Ie.)

Italia și România.

Ziarul italian „Avenire d'Italia” consacră un articol politicii externe a României ajungând la următoarea concluziune:

— Socotim că atât situația internă cât și cea externă a României nu vor suferi schimbări de pe urma dispariției marelui și neîntrecutului său Suveran.

Având în vedere legăturile de prietenie nu tocmai așa de recente, ca și interesele nu tocmai neînsemnate ce ne unesc de statuul danubian, — legături și interese legitime și drepte — noi dorim, cu inimă de Italieni, ca tradițiunile neatrinse de regele Carol în ceea ce privește raporturile italo-române, să fie ținute în seamă și chiar întărite cu încredere de noul Suveran. *Și urăm că atât guvernul din Roma cât și cel din București vor veghea la apărarea intereselor noastre comune, în aceste clipe în cari orice stat se gândeste la el însuși.*

Revista săptămânală italiană „Terza Italia” ce apare în Turin sub îngrijirea dlui *Efizio Giglio Tos*, publică în primul său număr următorul apel către „Amicii români”:

— Pe malurile Dâmboviței — mai acum 12 ani — ne-ați primit cu strigăte de „trăiască Italia” și timpul nu a putut șterge amintirile călduroaselor noastre dovezi de prietenie pe când în inimile noastre se repercutează — ca și rezonanța unui ecou depărtat — strigătul poporului român, vâstar al unei mame latine.

Au trecut anii, dar noi ne amintim de voi cu sentimente neșterse de recunoștință, iar numele de Ploiești și Sinaia, de Brăila și București, răsună la urechile noastre ca al unor orașe italiene, pline de soare, pe extremul mal oriental din strămoșescul domeniu roman. Ei bine, fraților, ca nici odată, în aceste zile turbate de vârtejul marelui războiu, noi urmărăm tremurători știrile contradictorii ce ne parvin din țara voastră, dorind ca și atunci să cunoaștem părerile voastre.

Peste înălțimea unor munți voi vă plimbați odinioară privirile; pe când noi facem să sboare gândurile noastre spre vârful altor munți. Dar azi?... Dar azi?...

Ori cari ar fi evenimentele, Români, trebuie ca patria voastră, sentinela înaintată a gîntei latine, să meargă alături cu sora ei mai mare; în numele acelei puteri romane, eroice și depărtate, care la prăbușirea imperiului, pe asprele dealuri ale Carpaților a știut să reziste năvălirilor sălbătice, veghiați ca gloria nouă din istoria voastră să se confunde cu aceea a poporului italian.

Români, aduceți-vă aminte, când printre torente de sânge și legiuni de victime se întărește viitorul statelor naționalcește întregite, că reciproca noastră comunitate de credință și acțiune e sculptată în destinul „Romei d'a treia” care pe renovata epocă neagră, pe epoca barbară, cu o senină dreptate va libera popoarele”.

Ziarul italian „Perseveranza” scrie:

— Neutralitatea este azi singura politică justă pentru România ca și pentru Italia; majoritatea este și în România pentru neutralitate. România împărtășește și ea acest punct de vedere, cu condiția ca interesele ei să nu fie vătămate. Dacă nu e decât atâta, nu e loc ca aceste state să-și schimbe politica. Italia nu

se va impresiona nici de presiuni, nici de ispitiri. De altfel în atari seducțiuni nu se manifestă decât slăbiciune, pe când puterile cari ar avea oarecare drept de a cere sprijinul Italiei aprobă cu totul ca Italia să stea la o parte.

(Corr. Bureau).

Războiul.

Atitudinea României.

București. — În cercurile conducătoare politice românești *atitudinea României* continuă să fie considerată de *neschimbată*. Din faptul, că, după întrevederile prim-ministrului *Brătianu* cu șefii de partide, guvernul a rămas în vechea lui formă, e evident, că șefii de partide au găsit că nu e oportun și deci necesar un guvern național.

După toate presemnele *războiul actual va fi de-o lungă durată*. Aceasta e părerea tuturor cercurilor politice române. Date fiind eforturile supraomenești dintr'o parte și din alta a beligeranților, apoi marile rezerve de oameni ce le au ambele grupe combatante, e foarte probabil ca după o serie de lupte cu caracter decisiv, să fie începute altele cu aceeași îndârjire.

România va rămânea deci în așteptarea desfășurării evenimentelor, iar guvernul, având liniștea trebuitoare, va continua acțiunea sa spre binele țării și a neamului. În tot cazul unitatea de vederi, care există între șefii partidelor politice ale țării, trebuie să liniștească pe toți acei, cari sunt nedumeriți și nerăbdători. Situația este extrem de gravă și orice pas pripit poate să aibă urmări incalculabile pentru țară.

INTRERUPEREA OFENSIVEI LA VARȘOVIA.

Budapesta. — (Ofical.) În Polonia trupele germano-austro-ungare în fața unei noi armate rusești, care înainta pe linia Ivangorod-Varșovia-Novogeorgievsk, au fost constrânse să se retragă, după ce în lupte de mai multe zile au respins cu succes toate atacurile rusești. Intreruperea contactului cu inamicul a decurs fără dificultăți. Reconcentrarea trupelor noastre se va face conform situației.

În Galizia ieri nu s'au petrecut lucruri mai însemnate. În unele părți ale frontului beligeranților s'au întărit în tranșee. Tunurile noastre grele au nimic mai multe baterii și poziții inamice. — **Gen. major Höfer**, locțiitorul șefului de stat major. (Bir. de presă al min. de interne.)

Opinia publică din România și situația din Bucovina.

București. — Opinia publică de aici iarăși începe să se agite. Cauza acestor agitațiuni sunt știri venite din Bucovina pe cale particulară, că trupele austro-ungare, cari au ocupat Cernăuți ar pedepsi cu asprime pe Români și Rutenii, cari în timpul ocupării parțiale a Bucovinei, de către Ruși, ar fi dat un concurs nepermis autorităților rusești.

Ambasada austro-ungară din București desaminte însă *categoric* aceste știri publicând prin ziare următorul comunicat:

„Informațiunile oficiale venite din Viena legătuinei austro-ungare arată că toate știrile despre pretinse persecuțiuni ale locuitorilor români din Bucovina de către autoritățile militare sau trupele austro-ungare sunt absolut inventate”.

Cu toate aceste opinia publică din România continuă să se agite. Edițiile apărute ieri dimineață spun, că rectorul universității din București, d. **Toma Ionescu**, a convocat Senatul Universitar pentru a lua deciziuni, pe cari corpul profesoral le crede conforme cu situația României față de evenimentele externe. Această convocare este în tot cazul semnificativă, știut fiind că corpul profesoral universitar patronează mișcarea națională în Tară.

Nouii succese în Serbia.

Budapesta. — (Oficial). *In 27 l. c. am avut noui succese în Serbia. Trupele noastre au luat la asalt localitatea Ravnja și pozițiile bine înfortificate și apărate vitejește de inamic, spre nord de la Trnabova, cucerind 4 tunuri, 8 mitraliere, următoarele efecte de război și capturând 5 ofițeri și 500 soldați.* — Gen. Potiorek. (Bir. de presă al min. de interne.)

Luptele dela Przemysl.

Viena. — „Corriere della Sera” anunță din Berlin: In jur de Przemysl luptele continuă. Frontul austro-ungar formează o semilună, al cărei mijloc e în jurul cetății, iar cele două extremități amenință aripile rusești la răsărit. Comunicăția a fost restabilită până la Sanok, ceea ce ușurează transportul de prizonieri. Refugiații nu pot să se reîntoarcă. Ținuturile petrolifere sunt încă în mâna noastră. Într-o mină am prins 100 de ruși ascunși și flămânziți. Din front au fost transportați 2100 de prizonieri. Răniții ruși prezintă foarte rău. Povestesc că 300 de tunuri rusești cari au ajuns spre întărire la Chrychow, au putut fi transportate la front, deoarece locul ucigător al artileriei austro-ungare le-a împiedecat. Pericolul de răspândire a holerei a fost înlăturat. (A. T. U.)

Mine franceze în Adriatică.

Ancona. — Oficiul maritim de apărare din Ancona a fost încunostiințat că în apele de lângă Singalia s'au văzut mine plutitoare. Din port au fost trimise două torpiloare în căutarea minelor. Ieri s'au întors aceste vase în port aducând cu ele 3 mine cari le-au pescuit din mare. Minele au fost așezate de flota franceză devenind libere ele puteau provoca mari necazuri. Minele au fost găsite la înălțimea Petro și acum sunt așezate în magazinul oficiului maritim de apărare din Ancona.

Lupta dela Yser.

Londra. — Lui „Daily Mail” i se scrie din Havre: Într'un comunicat oficial belgian se spune, că Duminecă situația a fost mai favorabilă decât Sâmbătă, când Belgianii au fost nevoiți să părăsească pozițiile lor de lângă râul Yser, fiind respinși îndărăpt la vre-o două mile jumătate. De atunci Belgianii, sporindu-se cu armata aliaților, au luat iarăș atingere cu dușmanul în diferite puncte ale râului. Perderile Belgianilor în cele 9 zile cât au ținut luptele în acest ținut, s'au urcat la 100 mii morți și răniți.

Germanii dominează țărmlul mării.

Berlin. — Germanii au așezat pe țărmlul belgian baterii grele la câțiva kilometri dela Desand, dominând gura râului Schelde și toate pozițiile Mării Nordice. Vasile engleze au văzut constrânse să se retragă dintre țărmlurile de năsip în largul mării. Astfel torpiloare germane li s'a dat posibilitate să se întrecă dealungul țărmlului până în apropiere de Calais.

Flota engleză și franceză a plecat din fața Dardanelor.

Petrograd. — (prin Roma) „Rjeci” scrie că vernele antantei au rechemat vasele franceze engleze cari staționau în fața Dardanelor.

Sofia. — După știrile sosite aci flota franco-engleză nu se mai găsește în fața Dardanelor.

Flota franceză în fața Camerunului.

Malmö. — Sydvenska Dagbladet anunță din Malmö: După comunicatul oficial al statului norvegic al marinei franceze, crucișătorul „Bruix” canonierul „Surprise” au bombardat porturile Kribi și Kribi din Camerun, după ce n'au voit să satisfacă provocării de a se preda.

Succese germane.

Berlin. — Dela cartierul principal se anunță: Dela Nieuport—Dixmuiden lupta continuă. Belgianii au primit pe aceasta linie ajutoare. In lupta dată împotriva aripei noastre drepte au luat parte 16 vase de războiu engleze. La Ypres situația în 27 a fost neschimbată. Ofensiva spre Lille o continuăm cu succes. In pădu-

rile dela Argonnes iarăș am cucerit câteva șanțuri de țință, făcând prizonieri soldații, ce se găseau în ele. Pe câmpul de războiu dela vest n'a avut loc nici un eveniment mai esențial.

Statele balcanice sunt liniștite.

Roma. — Ziarul „Popolo Romano” ocupându-se de situația în Balcani, ține să facă următoarele constatări liniștitoare:

„Toate svonurile asupra declarațiilor se se pretinde că le-ar fi făcut România, ca și cele asupra amenințării ce Rusia le-ar fi făcut la adresa Bulgariei, n'au fost confirmate. Deasemenea, s'au dovedit ca neintemeiate știrile răspândite în presa europeană în jurul unei înțelegeri sârbo-grecești, și a unui ultimatum trimis Turciei de către puterile triplei-înțelegeri. Statele balcanice sunt liniștite.

Chestiunea Albaniei.

Viena. — In cercurile diplomatice se așteaptă cu viu interes desfășurarea evenimentelor provocate prin ocuparea Epirului autonom de către Grecia. Guvernul grec a încunostiințat puterile că și-a trimis trupele să ocupe Epirul „în mod provizor”, deși se știe că această ocupație numai precedează anexarea definitivă. Nu se știe încă ce măsuri va lua Italia față de această atitudine a Greciei, doar atât se aude că între guvernele celor două țări continuă schimburi de note diplomatice de mai multe zile.

Roma. — Relativ la ocuparea Valonei de către Italia, ziarul „Perseveranza” publică un articol în care se spune: Italia e neutră. Salandra se va îngriji ca ocuparea Valonei să nu însemneze ieșirea din neutralitate cum ar vrea aceia cari îndeamnă Italia să pornească o acțiune. Aceștia doresc ca Italia să ajungă în conflict cu Austro-Ungaria, ceea ce e socoteală greșită.

Luptele în colonii.

Copenhaga. — După unele știri conducătorul burilor răsculați, căpitanul Maritz, a fost bătut refugiindu-se rănit pe teritor german.

Milano. — „Corriere dela Sera” anunță că în Tripolis au fost mici ciocniri cu populația indigenă. Ordinea a fost restabilită.

România cumpără muniții.

Budapesta. — România a trimis o comisiune militară în Illinois, ca să cumpere deocamdată 20 milioane cartușe pentru puștile Manlicher ale armatei române.

Amenințări rusești pentru Bulgaria.

Viena. — Corespondenței „Südslavische Correspondenz” i se comunică din Constantinopol: După părerea ziarelor turcești între Bulgaria și Rusia tensiunea e foarte mare. „Osmanischer Lloyd” anunță, că după informații din sursă absolut competentă *consulul rus Sawinski din Sofia a amenințat-o pe Bulgaria cu ocuparea porturilor Varna și Burgas, în cazul dacă guvernul bulgar ar ezita să permită trecerea liberă în aceste două porturi a transporturilor rusești de către Dedeagaci și Salonice.*

Apoi, același ziar reproduce următoarea declarație semi-oficială din ziarul „Ruskoje Slovo”:

— Că până acum Bulgaria n'a atacat-o pe Serbia, asta se datorește guvernului rus. Bulgaria va avea acum să aleagă: ori înlocuiește actualul minister cu un minister coalitionist, ori încetează orice tratative cu Viena și Constantinopolul.

Tensiunea între Turcia și tripla înțelegerere.

Sofia. — Tensiunea între puterile triplei înțelegeri și Turcia devine tot mai mare. Poarta a cerut ambasadorului englez depărtarea curasatului englez „Espiegle” din sânul Sat-el-Arab, pe teritor persan.

In cercurile diplomatice din Constantinopol se ia ca sigur faptul că cel mai neînsemnat incident la granița persană, sau pe Marea-Neagră va naște războiul între tripla înțelegerere și Turcia.

Alianță afgano-persană și turco-persană.

Frankfurt. — Lui „Frankfurter Zeitung” i se anunță din Constantinopol: Incheierea unei

alianțe turco-afgane e fapt împlinit. In cercurile autorizate se pretinde a ști și despre o alianță turco-persană.

Marea bătălie dela Varșovia.

Reproducem mai la vale următorul buchet de minciuni și laude rusești:

Petrograd. — Trupele rusești au desfășurat o energie cu totul deosebită, pentru apărarea Varșoviei și spre a o scuti de ororile unei bombardări. In acest scop concentrarea forțelor noastre destinate să apere Varșovia și să respingă pe Germani s'a făcut cu o înțeleasă ce nu era cerută de condițiile strategice.

In acest elan al trupelor rusești sub Varșovia apelul generalismului către populațiunea polonă a aflat o repercusiune strălucită. Polonezii au dat dovadă nouă de unirea strânsă și frățescă a slavilor.

Documentele confiscate atestă că Germanii socoteau să ocupe Varșovia între 15 și 17 Octombrie st. n.

Regimentele siberiene debarcate în mahalalele Varșoviei au fost aproape imediat angajate într'o mare luptă. Când au străbătut orașul au fost aclamați cu căldură de populațiune care a fost adânc impresionată de energia marțială a acestor tineri și voinici soldați cu multe căciuli de astrahan, prin mersul lor repede și vânos, prin originalitatea ținutelor lor și a convoiurilor lor; animația era generală.

In luptele de noapte cu baioneta în pădurile din Motșidlovsk, regimentele siberiene au făcut numeroși prizonieri aparținând corpului 20 de armată germană. Corpul 17 german și trupele de rezervă ale inamicilor au operat un contra atac viguros în regiunea Blonopruscoi, dar au avut pierderi mari. Trupele siberiene și regimentele malorușilor au pricinuit pierderi teribile inamicului.

Multe sate au trecut în repeșite rânduri dela unul la altul.

In luptele de lângă Consenitz regimentele caucaziene au dat dovadă de un curaj extraordinar; timp de 8 zile aceste regimente au combătut pe malul stâng al Vistulei, în mijlocul unor moșii, în tranșee vecnic inundate, sub focul artileriei grele germane; totuși ei au respins toate atacurile Germanilor deși inamicul avea toate avantajile terenului. Mai multe din regimentele noastre au avut pierderi mari; așa într'un regiment trei comandanți s'au succedat în comandă, fiind toți răniți grav, dar trupele din Caucaz n'au cedat nici o petec de pământ pe malul stâng al Vistulei și astfel celelalte trupe au avut mână liberă să manevreze cu siguranță. In momentele cele mai penibile aceleași trupe treceau la ofensivă, scăpând astfel în mai multe rânduri situația ce părea pierdută. Regimentele din centrul Rusiei, cari luptau alături de regimentele caucaziene, rivalizau ca îndrăzneală.

Conducerea marelor lupte ce se dă la sud de Przemysl și care ține de 10 zile, se află în mâinile încercate ale generalului Brusilov. Aci, pierderile austriacilor, ale căror regimente se bat amestecate cu totul, sunt enorme. Nu numai prizonierii austriaci dar și cei germani sunt ruși de oboseală, fiecare prizonier n'are decât un singur gând: să se incheie odată războiul cât mai repede posibil. (Cenzurată).

Nouii succese austro-ungare în Serbia.

Ziarul „Az Est” primește dela trimisul său:

După ocuparea localităților Mitrovița-sârbească, Nociai și Zasavitză de către trupele noastre cari au trecut pe teritoriul Serbiei pe podul construit dela Mitrovița, am dat asalturi reușite împotriva localității Glucei; aceste atacuri au fost sprijinite de către trupele noastre cari trecuseră pe la iarac al căror flanc era sprijinit de trupele noastre dela vest spre Uzveci așa, că forțele sârbești, aproape o divizie, din Glucei au fost silit să se retragă spre Metkovic și Bogatici.

Trupele noastre alungând pe Sârbi, s'au fortificat în șanțuri pe drumul Glucei-Bogatici, câtă vreme Sârbi s'au refugiat dela Metkovic spre vest în direcția Bogatici, în șanțurile lor de beton pe câmpul Kitog. Trupele noastre numai cu greu au putut înalța în trestiașul mlăștinos, dar totuși ceas cu ceas trupele noastre luptând cu mult elan au cucerit noi terenuri.

Intr'acestea flancul drept al armatei noastre dela Mitrovița plecând dela Zasavitză și înaintând de-a lungul râului Sava, au ocupat localitatea Ravnje și s'au fortificat în șanțuri la ieșirea dinspre ost dela Ravnje. Trupele inamice s'au pos'at în fața mlăștinei Vrbovat, spre sudvest dela Ravnje, unde așteaptă înaintarea noastră.

Dela Ravnje prin C'utz și Crnabaran Sârbi dispun de un admirabil drum de beton, construit încă în timp de pace pentru scopuri de războiu. Localitatea Clijutz, între Bosut și Ravnje, este în mâinile noastre. Trupele sârbești au ocupat un front de vre-o 20 kilometri de-a

lungul acestui drum. Noaptea Sârbii se târăsc până la drumul de beton, la latura cărui ei au șanțuri excelente.

Tranșeele noastre la Clijutz se află vre-o 20—40 m. depărtare de la acest drum.

Pozițiile noastre sunt atât de puternice, încât ușor am putut respinge încercarea de tortare de către Sârbi a frontului nostru.

Deci, trupele noastre de pe malul Savei înaintază cu mult succes așa, că în prezent afară de Ravnje, linia Gluc—Uzvetzo se află în mâinile noastre, ceea ce ne asigură dominația asupra Macivei.

Și aici Sârbii au mai multe rânduri de șanțuri. Șanțurile din dărăt sunt săpate de către femei și copii.

Imediat ce se vede sclipirea balonetelor noastre și răsună însuflețitorul „ura” zdrobitor pentru Sârbi, aceștia se refugiază în al doilea rând de șanțuri, la vre-o 40—50 pași de la primele șanțuri. Al treilea rând de șanțuri se află la vre-o 25—30 de pași. Din sus de Metkovic trupele noastre dau numai lupte parțiale, deoarece numai mici detașamente reușesc să înalțeze în răstimpuri câțiva pași.

Cunoașterea situației o îngreuiază hărțile sârbești incomplete.

Sârbii, adevărat, nicidecum nu și-au bătut capul cu hărțile, de aceea trupele noastre se orientează după hărțile desenate de aviatorii noștri.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 29 Octomvrie 1914.

O nouă ordinațiune întregitoare la moratoriu. Monitorul oficial publică o nouă ordinațiune întregitoare la al treilea moratoriu. Ordinațiunea actuală cu rinde dispoziții privitor la chiriile de case. În baza acestor dispoziții chiriile se vor putea plăti și în rate lunare anticipative, fără ca proprietarul casei să aibă drept de abdicare.

Sentința asupra asasinilor din Serajevo. Luni s'au împlinit două săptămâni, de când la tribunalul din Serajevo s'a deschis sub președinția consilierului Curinaldi desbaterea crimei săvârșite asupra moștenitorului Francisc Ferdinand și a soției sale ducesa de Hohenberg. Desbaterea a fost proiectată pentru 3 săptămâni, dar ascultarea acuzațiilor și a martorilor s'a terminat încă în cea dintâi săptămână, iar pledoarele au fost ținute în săptămâna trecută, Vineri, și Sâmbătă desbaterea a fost suspendată, hotărându-se ca sentința să se publice ieri Mercuri în 28 c.

Ieri dimineață — după cum se anunță din Serajevo — președintele tribunalului redeschizând desbaterea a anunțat în fața acuzaților următoarea sentință:

Daniilo Ilici, Velico Cubrilovici, Nado Kerovici, Misko Iovanovici și Iakov Milovici au fost osândiți la moarte prin streang; Mitar Kerbovici la temniță grea pe viață; Gavriilo Princip, Nedjelko Cabrinovici și Prisco Grabez la 20 ani temniță grea.

Celalți acuzați, vre-o câțiva au fost achitați, iar alții osândiți la 7—10 ani temniță grea. Dintre cei 5 osândiți la moarte 4: Daniilo Ilici, învățător; Nado Kerovici, econom, Misko Ivanovici negustor și Iakov Milovici, econom, au avut cunoștință despre plănuirea atentatului și au dat concursul asasinilor la transportarea armelor. Al 5 osândit la moarte, Cubrilovici, figurează între atentatori, fiind numai prevenit în săvârșirea atentatului de Princip. Când a fost deținut s'au găsit la el bombe.

Asasinul Princip n'a putut fi osândit la moarte, neîmplinind etatea de 20 de ani.

Sentința de moarte se va executa în baza procedurii penale în ordinea următoare: Milovici, Kerovici, Cubrinovici, Iovanovici și Ilici.

Cei osândiți la temniță vor avea tot a treia zi să postească, iar în fiecare an ziua aniversării omorului o vor petrece în celulă întunecoasă.

O nouă fabrică de conserve alimentare în România. D. G. C. Dragu, avocat și proprietar, împreună cu d. Adolf Popper, proprietar, ambii din București, au hotărât să înființeze o „fabrică de conserve alimentare și a altor produse alimentare conexe.” Fabrica va fi situată la marginea Capitalei pe un lot al moșiei statului Văcărești. Capitalul investit în clădiri și mașini

va fi de 180,000 lei. Conservele vor fi lucrate după sistemul „Appert”, adică prin introducerea substanțelor de conservat în vase hermetice închise și îndepărtarea completă a aerului din acele vase. Dnii fabricanți sunt decisi să pună în consumație tot ce poate fi mai superior în această industrie. Ca materii prime vor fi întrebuințate legumele ca: ardei, bame, ciuperci, dovleci, fasole, mazăre, sparanghel, — și fructe ca: mere, prune, pere, caise, vișine.

Un tren direct Constantinopol-Budapesta prin România. Propunerea direcțiunii ferate otomane de a se înființa un tren direct între Constantinopol și Budapesta prin România și care să urmeze calea Constantinopol-Sofia-Ruscuc-Giurgiu-București-Predeal-Budapesta, s'a realizat, după ce direcția căilor ferate române a convenit să modifice itinerariul actual al unora din trenurile românești spre a se avea legătura trebuincioasă fără întreruperi mari.

Situația tezaurului public al României. Incasările tezaurului s'au ridicat în luna August a. c. la 49,742.000 lei, cu 14.553.000 lei în plus față de luna corespunzătoare a anului precedent. Din suma aceasta, s'a încasat în comptul exercițiului 1913/14 lei 5,821.000 și în comptul exercițiului curent 1914/15 lei 43.920.000.

Pentru exercițiul financiar 1913/1914, încasările efectuate în perioada 1 Aprilie 1913 31 August 1914 s'au ridicat la 576,595.000 lei, ceea ce echivalează cu un spor de 3.675.000 lei față de încasările din perioada corespunzătoare 1 Aprilie 1912—31 August 1913.

În raport cu cheltuielile, încasările efectuate până la 31 August 1914 întrec cu 40,288.000 lei evaluările pentru exercițiul întreg 1913—1914 (536.307.000 lei).

De altă parte, plățile făcute de Tezaur în perioada 1 Aprilie 1913 31 August 1914 se ridică la 466.737.000 lei. *Excedentul încasărilor a fost deci de 109.858.000 lei.*

După cum se vede, situația exercițiului 1913—1914 continuă a fi foarte satisfăcătoare.

Acea a exercițiului în curs 1914—1915 e tot atât de favorabilă. Dela 1 Aprilie 1914 până la 31 August 1914, adică în primele 5 luni ale acestui exercițiu, încasările Tezaurului au fost de 187,148.000 lei, *cu 42,185.000 lei mai mult ca în perioada corespunzătoare a exercițiului precedent.*

Măsuri împotriva denunțianților. Față de pleiada scrisorilor anonime ce sosesc zilnic la poliție și în cari „buni patrioți” denunță familii și persoane cinstite, acuzându-le de spionaj, trădare etc. — autoritățile civile și militare, fiind mereu induse în eroare, au hotărât să procedeze foarte energic față de acești eroi din tufă, căutându-i și pedepsindu-i de câteori nu-și vor putea proba acuza pe față. Aviz d-lor denunțianți.

Pentru trădare de patrie. Din „Ujság” dela Cluj:

„Se anunță din Dobritin: Tribunalul militar din Cașovia a desbătut procesul alor 5 Ruteni acuzați cu trădare de patrie. Cei cinci acuzați sunt: Mihai Becza, Alexă Becza Hvtz, Becza, Nicolae și Mihai Sekmal, locuitori din Soliva-mică. Aceștia au fost acuzați, că în 8 Oct., când au pătruns Rușii în Ungaria i-au primit cu însuflețire bineventându-i cu cuvintele: Mulțumită lui Dumnezeu, că sunteți aci, iubiți frați ai noștri! De ani de zile vă așteptăm și, acum ne-ați liberat de sub stăpânirea domnilor și a jidanilor!...”

Au mai fost acuzați apoi de jaf precum și că ar fi servit de călăuză Rușilor. Acuzații au negat totul susținând, că ei în întreg răstimpul invaziei au stat la domiciliu. O parte dintre martorii citați au adevărit acuza prin depozițiile lor, iar altă parte a depus cu jurământ în favorul acuzaților. Procurorul a insistat asupra fasonărilor martorilor dintâi susținând vinovăția acuzaților și a cerut pedeapsa cea mai riguroasă pentru ei. La cererea apărătorului însă tribunalul după deliberare a transpus actul de acuză la judecătoria militară ordinară”.

Inmormântarea regelui Carol la cinematograful „Urania” din Arad. Joi, Vineri și Sâmbătă va rula pe pânza cinematografului „Urania” admirabilul film românesc „Inmormântarea regelui Carol al României”.

Ultima oră.

RESPINGEREA RUȘILOR DIN BUCOVINA.

Budapesta. — Din Dorna Vatra se anunță: La Prut decurg lupte înverșunate între trupele noastre și ale Rușilor. Armata noastră mereu îi silește pe Ruși să se retragă. Conte Meran, guvernorul Bucovinei s'a întors la Cernăuți reînstituind în posturi pe toți funcționarii poliției de stat. Cei 90 de robi, cărora Rușii le-au redat libertatea, au fost din nou întemnițați. Căile ferate, poșta și celelalte oficii publice și-au reluat activitatea. (A. T. U. Cu permisiunea sub-comisiei de presă).

DUELUL ARTILERIEI LA VARȘOVIA.

Milano. — Răniții spun că luptele în jurul Varșoviei sunt foarte violente. Intre artileria germană și rusească se dă un duel foarte înverșunat. Artileria germană s'a așezat la Pleazet, la o depărtare de 20 chilometri, și la Gora Calvaria la 24 chilometri depărtare de la Varșovia, pe înălțimile dela dreapta Vistulei.

LUPTĂ SÂNGEROASĂ LA YPERN.

Rotterdam. — Aliații au încercat contraatacuri între Ypern și Rousselaere. Lupta aceasta ce continuă zi și noapte fără întrerupere e una dintre cele mai sângeroase, cari le cunoaște istoria. Unele localități și poduri au fost de 8 ori cucerite și iarăș cedate de combatanți.

POSTA REDACTIEI.

Târnaveanul la sud. Am primit cu mulțumiri. Vă rugăm să ne trimiteți tot ce credeți că e interesant și se poate publica. Salutări.

Invățătorul soldat. Salariul se plătește regulat. La moartea regelui Carol. Nu se poate publica.

M. St. în T. Nu cunoaștem adresa cerută.

Mai multora. Avem atâta lucru încât nu putem să răspundem fiecărui în parte. Poeziile bune se vor publica rând pe rând, când se poate.

George Pal. La întrebarea dv. nu știm să vă răspundem.

N. B. Seleușan. Rugarea dv. nu poate fi luată în considerare.

Ab. nr. 2790. Știrea despre care amintești dă e adevărată. Nu cunoaștem numirea vapoarelor.

Volunt. G. Alvinescu, Innsbruck. Prof. Vas. Lifu nu se află în Arad, ci, după cum aflăm dintr'un articol al dlui prof. Grămadă, el a fost arestat, poate chiar executat într'un oraș din Austria.

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

Vasile Groza, Arăneag. Am primit 7 cor. abonament pe quart. IV 1914.

Nicolae Oltean, Bun. Am primit 7 cor. abonament pe quart. IV 1914.

Nicoară Stuciu, Somoșches. Am primit 7 cor. abonament pe quart. IV. 1914.

George Bojin, Barauios. Am primit 6 cor. abonament până la 31 Decemvrie a. c.

Iosif Pascu, Fizeș. Am primit 2.40 cor. abonament pe luna Octomvrie a. c.

Gavril Selegianu, Timișoara. Am primit 7 cor. abonament pe quart. IV a. c.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

DIN PUBLIC).

SOMARE.

Dna Ana Ivan-Sebeșan, învățătoare în Sătețeny (Șeitin) com. Csanád — originară din Nagykomlos — pe această cale este provocată, ca în restimp de 48 ore — dela apariția acestui somări — să-și ocupe postul inv., că la caz contrar, cu toată rigoarea se vor lua demersurile legale.

Sajtény (Șeitin), la 29 Oct. n. 1914.

Petru Nemet,
cond. of. par.

Georgiu Șiclovan,
preș. com. par.

Demetriu Micu,
not. com. par.

Pentru cele publicate în această rubrică redacția noastră primește răspunderea.